

بررسی و تدوین تاریخچه آموزش و پرورش
سنتی (ملاکتبی) و کلاسیک (مدرسه‌ای)
استان کهگیلویه و بویراحمد

In section and editing history of traditional and
classical teaching and training in the county of
Kohgeloyeh and Boyerahmad

الہ بخش آذریوند
احمد آذریوند

سرشناسه	: آذریبوند، انتشارات، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی و تدوین تاریخچه آموزش و پرورش سنتی (ملا مکتبی) و کلاسیک (مدرسه ای) استان کهگیلویه و بویراحمد - In section and editing history of traditional and classical / اله بخش آذریبوند، احمد آذریبوند.
مشخصات نشر	: پاسوج : چویل، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۹ ص:، مصور.
شابک	: 978-964-7930-35-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
پادداشت	: کتابخانه: ص: ۲۱۷.
موضوع	: آموزش و پرورش - ایران - کهگیلویه و بویراحمد - تاریخ
شناسه افزوده	: آذریبوند، احمد، ۱۳۵۲ -
رده بندی کنگره	: LA۱۲۵۲ .۱۳۹۴ ۱۳۹۴/۵۹۱۲۲
رده بندی دیویی	: ۳۷۰/۴۵۵۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۳۸۰۶۲۹

بررسی و تدوین تاریخچه آموزش و پرورش سنتی (ملا مکتبی)

و کلاسیک (مدرسه ای) استان کهگیلویه و بویر احمد

مؤلفان: اله بخش آذریبوند، احمد آذریبوند

ناشر: چویل، ۱۳۹۴

حروفچینی و صفحه آرایی: اله بخش آذریبوند

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۴۷۹ صفحه

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: پژواک

چاپ: زیتون

صحافی: محمد امین

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۹۳۰-۳۵-۲

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	۱۳
مقدمه	۱۵
اهمیت و ضرورت تحقیق	۱۷
اهداف تحقیق	۱۸
متغیرهای تحقیق	۱۸
فرضیه‌های تحقیق	۱۹
روش تحقیق	۲۰
فصل اول : نظام آموزشی در ایران باستان و اسلامی	
مقدمه	۲۵
انواع خطوط ایران باستان	۲۵
اقسام آموزشهای ایران باستان	۲۶
تعلیمات عالیّه ایران باستان	۲۶
هدف‌های آموزش و پرورش در ایران باستان	۲۷
موقعیت جغرافیایی استان کهگیلویه و بویراحمد	۲۷
سابقه تاریخی استان کهگیلویه و بویراحمد	۲۹
عوامل منفی مؤثر بر آموزش و پرورش مکتبی و مدرسه ای در استان	۳۳
نظام مکتب خانه ای دوران اسلامی	۳۸
روش آموزش مکتب خانه	۴۰

۴۷.....	مکتب خانه‌ها در استان
۴۷.....	مکتب خانه چرام
۴۸.....	ملا مکتبی در سی سخت
۴۸.....	مکتب خانه در آرو
۵۶.....	سابقه آموزش و پرورش نوین در ایران
۶۴.....	پیروزی انقلاب مشروطه ۱۲۸۵ش
۶۹.....	نظام تحصیلی ایران در دوران آموزش نوین
۷۰.....	سیر تکوینی وزارت آموزش و پرورش
۷۲.....	آموزش و پرورش نوین در دوران حکومت پهلوی اول
۷۷.....	آموزش و پرورش نوین در میان عشایر
۷۷.....	اهداف مدرسه سازی دولت پهلوی اول برای ایلات و عشایر
۸۰.....	مدارس ترکمن صحرا
۸۲.....	مدارس لرستان
۸۳.....	مدارس عشایری قشقایی
۸۵.....	مدارس عشایری بختیاری
۸۷.....	مدارس سیستان و بلوچستان
۸۹.....	مدرسه عشایری کرمان، کوهبنان
۸۹.....	سقوط رضا شاه (۱۳۲۰ش)، و پیامدش بر آموزش نوین
۹۵.....	اصل ۴ ترومن و راه اندازی تعلیمات عشایر
۱۰۰.....	توضیحات فصل اول

فصل دوم : آموزش و پرورش نوین در استان

۱۰۷.....	سابقه موضوع
۱۰۸.....	اولین دبستان ابتدایی در آرو ۱۳۰۴ یا ۱۳۰۵ش
۱۰۹.....	دبستان اسدیه باشت ۱۳۰۶ش
۱۱۲.....	اعزام به دارالتربیه خرم آباد ۱۳۰۷ش
۱۱۳.....	ایجاد شهرک تل خسرو ۱۳۱۰ش

۱۱۶	دبستان حافظ سی سخت ۱۳۱۰ش
۱۱۹	دبستان سعدی تل خسرو (۱۳۱۲ش)
۱۲۱	دبستان رودکی جرام (۱۳۱۲ش)
۱۲۲	دبستان فارابی لنده (۱۳۱۲ش)
۱۲۴	دبستان قلعه رئیسی کهگیلویه (۱۳۱۳ش)
۱۲۶	اولین دبستان در بهمنی سردسیر (دیشموک)
۱۲۶	دبستان ساسان باتاوه تامرادی (۱۳۱۷ش)
۱۲۸	دبستان منوچهری آب شیرین (۱۳۱۶ش)
۱۲۹	دبستان بهرام نقاره خانه بویراحمد (۱۳۱۷ش)
۱۲۹	دارالتربیه بهبهان (۱۳۱۸ش)
۱۳۱	دبستان ابتدایی فیلگاه کهگیلویه
۱۳۳	تأسیس دبستان بناری جرام
۱۳۵	دبستان قآنی بهمنی (۱۳۲۸ش)
۱۳۶	دبستان ابتدایی پیشداد گرگیوسرفاریاب (۱۳۲۹ش)
۱۳۷	ویژگیهای مدارس نوین، فصل اول (۱۳۳۱ - ۱۳۰۰ش)
۱۴۰	توضیحات فصل دوم

فصل سوم: عوامل تأثیرگذار در آموزش و پرورش استان ۱۳۴۱ - ۱۳۳۱ش

۱۴۵	مقدمه
۱۴۵	الف - سیاست های بین المللی
۱۴۵	ب - رویدادهای داخلی کشور
۱۴۶	مسافرت دکتر محمود حسابی (تیرماه ۱۳۳۱ش)
۱۵۰	طرح تعلیمات عشایری - شماره ۸۷/۸۵/۵۶۱۳ - ۳۴/۱۱/۱۰
۱۵۲	امضاء وزیر آموزش و پرورش
۱۵۲	آیین نامه دبستان عشایری
۱۵۲	آقای محمد بهمن بیگی، متصدی تعلیمات عشایری
۱۵۳	مقررات اداره دانشسراهای عشایری

۱۵۳.....	تأسیس دانشسرای عشایری فارس ۱۳۳۶ش
۱۵۴.....	اسامی معلمان دوره اول دانشسرای عشایری فارس ۳۷ - ۱۳۳۶
۱۶۰.....	اولین معلمان زن در دانشسرای عشایر ۴۲ - ۱۳۴۱
۱۶۳.....	تأسیس دانشسرای بهبهان ۱۳۳۵ش
۱۶۵.....	سابقه ساختار اداری آموزش و پرورش استان کهگیلویه و بویراحمد
۱۷۳.....	نمایندگی آموزش و پرورش در قلعه رئیسی ۱۳۵۴ش
۱۷۴.....	آموزش و پرورش بویراحمد سفلی به مرکزیت سی سخت
۱۷۵.....	آموزش و پرورش باشت باوی
۱۷۶.....	آموزش و پرورش لنده
۱۷۷.....	آموزش و پرورش چرام
۱۷۷.....	آموزش و پرورش گجساران
۱۷۹.....	خاطرات و نقش نخبگان ایلی در آموزش و پرورش مدرسه ای
۲۴۲.....	تأسیس دبیرستان در دو گنبدان ۱۳۳۵ش
۲۴۴.....	ویژگی های آموزش مدرسه ای در فصل سوم (۱۳۴۱ - ۱۳۳۱)
۲۴۵.....	توضیحات فصل سوم

فصل چهارم : گسترش آموزش مدرسه ای ۱۳۵۷ - ۱۳۴۲ش

۲۵۱.....	مقدمه
۲۵۶.....	دبیرستان دهدشت
۲۶۳.....	تأسیس دبیرستان در باشت
۲۶۳.....	تأسیس دبیرستان در سی سخت
۲۶۴.....	تأسیس دانشسرای مقدماتی دخترانه دو گنبدان
۲۶۶.....	نهضت سواد آموزی
۲۶۹.....	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
۲۶۹.....	عمده ترین مسائل و مشکلات مربوط به آموزش استثنایی
۲۷۰.....	تغییر نظام آموزشی و راه اندازی مدارس راهنمایی در کشور ۱۳۵۰ش
۲۷۱.....	بورسیه دانشگاه ۱۳۵۱ش

۲۷۵	افزایش درآمد نفت و تأثیر آن بر رشد آموزش مدرسه ای
۲۷۶	آموزش پیش دبستانی «کودکستان»
۲۷۸	مقطع ابتدایی
۲۷۸	مقطع راهنمایی
۲۷۸	مقطع دبیرستان
۲۷۹	ویژگیهای تحصیلی ۵۷-۱۳۴۲ش
۲۸۱	توضیحات فصل چهارم

فصل پنجم: رشد و گسترش آموزش مدرسه‌ای و عالی در دوران جمهوری اسلامی ایران

۲۸۵	مقدمه
۲۸۸	نقش جامعه فرهنگیان استان در دوران انقلاب اسلامی
۲۹۵	ویژگیهای آموزش و پرورش بین سالهای ۱۳۵۷-۱۳۸۷
۲۹۶	تربیت معلم
۲۹۸	دانشسرای تربیت معلم چهارساله
۲۹۹	شکل‌گیری آموزش عالی در استان کهگیلویه و بویراحمد
۳۰۴	دانشگاه دولتی یاسوج
۳۰۷	دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج
۳۰۸	دانشگاه آزاد اسلامی - واحد گچساران
۳۰۹	دانشگاه جامع علمی کاربردی یاسوج
۳۱۱	دانشکده علوم پزشکی یاسوج
۳۱۱	دانشگاه امام حسین شعبه یاسوج
۳۱۲	دانشگاه دولتی پیام نور
۳۱۳	مرکز آموزش عالی ضمن خدمت فرهنگیان
۳۱۴	مرکز آموزش مدیریت دولتی
۳۱۵	تأسیس آموزشکده فنی پسرانه و دخترانه
۳۱۶	آمار آموزشگاههای استان در سال تحصیلی ۶۸-۱۳۶۷

۳۱۷	آمار آموزشگاههای سال تحصیلی ۷۸-۱۳۷۷
۳۲۰	نظام پیش دانشگاهی
۳۲۲	آمار آموزشگاههای استثنایی کل استان ک. ب در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷
۳۴۸	چراغ راهنما
۳۴۹	هجیر حجتی دبیر دبیرستانهای شهرستان دنا
۳۵۰	اقدامات اساسی در زمان مدیریت سید نورالدین حسینیان
۳۵۰	یک خاطره شیرین و تلخ از دوران مدیریت
۳۵۱	حاج علی محمد دانشی سال های مدیریت ۶۴-۶۳
۳۵۲	عباس کهزادی سال های مدیریت ۶۵-۶۴
۳۵۳	سید عباس حکیمی سال های مدیریت ۶۷-۶۵
۳۵۴	هیبت اله کیوانفر سال های مدیریت ۷۱-۶۷
۳۵۵	رحمان فاضلی سال های مدیریت ۷۳-۷۱
۳۵۶	غفار محمدی سال های مدیریت: ۷۶-۷۳
۳۵۷	بیت الغزل انقلاب، غریب است
۳۵۷	سید فضل الله بیات مقدم سال های مدیریت ۷۸-۷۶ و ۸۳-۸۲
۳۵۹	مهندس سید ناصر عوض زاده سال های مدیریت ۸۲-۷۸
۳۶۰	علی اکبر قاسمی سال های مدیریت ۸۶-۸۳
۳۶۱	سید ابراهیم اسدی سال های مدیریت ۸۷-۸۶
۳۶۲	محمد قاسم عنبری سال های مدیریت ۸۸-۸۷
۳۶۳	احمد بوستانی سال های مدیریت ۸۹-۸۸
۳۶۴	عظیم صالح پور سال های مدیریت ۹۱-۹۰
۳۶۷	توضیحات فصل پنجم
۳۶۹	خاطرات نگارنده
۳۷۱	اسامی فرهنگیان
۴۱۷	منابع
۴۲۲	مکتوبها و مصاحبه های آقایان
۴۲۳	تصاویر

چکیده

استان کهگیلویه و بویراحمد قبل از سال ۱۳۴۲ش، از نظر اداری به دو بخش یا منطقه تقسیم شده بود، منطقه کهگیلویه و گچساران تحت پوشش اداری خوزستان، بویراحمد علیا و سی سخت جزء فارس محسوب می گردید، آنچه که باعث شد نظام آموزش نوین در استان کهگیلویه و بویراحمد دیرتر از سایر نقاط کشور شکل بگیرد؛ عدم حاکمیت مقتدر دولت مرکزی، حاکمیت قبیله‌ای، موقعیت کوهستانی و غیره می باشد. آموزش نوین و مدرسه‌ای ابتدا در مناطق گرمسیری همانند باشت، آرو و بعد در سی سخت و یاسوج آغاز شد، تعداد این مدارس تا سال ۱۳۲۰ش، جمعاً به ۱۰ واحد آموزشی رسید که در مراکز قدرت دولتی و محلی بوده اند. با سقوط رضاشاه (۱۳۲۰ش) و هرج و مرج در کشور متأسفانه مدارس استان به جزء مراکز گچساران و آرو و قلعه ریسی تعطیل می شوند و یک وقفه ۵ و حداکثر ۱۱ ساله در بعضی مناطق، اتفاق می افتد و در بعضی مناطق و مدارس به صورت موردی بیشتر طول کشید تا مدارس دوباره بازگشایی شود. در دهه ۱۳۳۰ش، عوامل اثرگذاری باعث تحرک و گسترش آموزش رسمی می گردد. همچنین تشکیل فرمانداری کل استان در سال ۱۳۴۲ش، که یکی از تبعات جنگ گجستان نقطه عطفی در تاریخ اداری و آموزشی استان محسوب می شود که شرح آنها داده خواهد شد.

تأسیس اداره کل آموزش و پرورش در استان (۱۳۵۲ش) و ایجاد نهادهای اداری و آموزشی در مناطق استان، همچنین افزایش درآمد نفت در اوایل دهه ۱۳۵۰ش، و در نهایت پیروزی انقلاب اسلامی ۱۳۵۷، و توجه خاص دولت اسلامی به مناطق محروم،

آموزش و پرورش رشد مضاعف و فزاینده ای پیدا کرد که سرانجام آموزش عالی در استان از اوایل دهه شصت ش، آغاز شد. آمار و ارقام تأسیس مدارس دولتی و تنوع آموزشی در استان نسبت به دوره های قبل از انقلاب اسلامی قابل مقایسه نیست، ولی انتظار می رود که در کنار کمیت، کیفیت فراموش نشود.

www.ketab.ir

مقدمه

به دلیل آنکه موضوع این تحقیق، بررسی و هم چنین سابقه شکل گیری آموزش و پرورش رسمی در استان می باشد در ابتدا، ذکر این نکته را بر خود لازم می دانم که رشد و پیشرفت آموزشی در هر منطقه با شرایط مناسب اجتماعی، امنیت فردی و جمعی هم چنین موقعیت طبیعی آن منطقه، توجه حکومتها و قدرت روزافزون در آن جامعه رابطه مستقیم دارد. اما متأسفانه در استان ما هیچکدام از موارد فوق مناسب نبوده است. علاوه بر آن ساختار ایلی و نظام ایلخانگیری حاکم در استان، با رشد علمی و آموزش در تضاد بوده است، به طوریکه در منابع مکتوب و خاطرات نسلهای باقی مانده بیان می شود، اما به هر حال ضرورت دارد که پیشینه آموزش و پرورش در استان از زمانهای گذشته به صورت مکتوب و یا خاطرات نسلهای ماقبل بوده، مورد بررسی و تشریح قرار گیرد.

متأسفانه در این زمینه چندان کاری شاخص و معتبر انجام نگرفته است به این جهت به دلیل احساس مسئولیت، با علاقه و انگیزه انجام وظیفه، نگارنده پا به این عرصه گذاشته، امید است که با یاری حق تعالی، همکاری بزرگان و چهره های فرهنگی استان بتوانیم تکلیف و وظایف خودمان را با همه محدودیت ها و نارساهایی که به دلایل مختلف داشته ام، به اهداف تحقیق دست یافته، ولی در عین حال تحقیق حاضر تلاش هر چند کوچک، در جهت تبیین و روشن نمودن آموزش و پرورش استان می باشد.

بیان مسئله: چون موضوع تحقیق مربوط به بررسی و تدوین سابقه آموزش و پرورش رسمی و آموزش عالی در استان می باشد از این جهت ضرورت دارد، اولاً

مسئله تعریف و بیان گردد، ثانیاً اگر به موضوع تاریخ آموزش و پرورش استان از این منظر پرداخته نشود، احتمال آن وجود دارد که این مسئله باعث بحران هویت و مخدوش شدن قضیه شود. با توجه به اینکه در کشور ما نظام حوزه ای و ملامکتبی رسمیت داشته، و در استان ما نیز نظام ملامکتبی سابقه طولانی داشته است به طوری که مسبوق به دوران صفویه می باشد. لذا نظام آموزش مدرسه ای در ایران متأثر از تمدن غرب و مربوط به نخست وزیری امیر کبیر (۱۲۳۰ش)، می باشد که این جریان پس از انقلاب مشروطه (۱۲۸۵ش)، به تدریج گسترش و عمومیت پیدا می کند و هم چنین در استان ما در دهه اول قرن چهاردهم شمسی آغاز می شود که منظور از آن افتتاح و تأسیس مدارس دولتی با حمایت، هدایت و نظارت از طرف نهادهای حکومت و سازمان آموزش رسمی کشور به منظور فراگیری علوم و فنون، خواندن و نوشتن، یاد دادن و یاد گرفتن و در نهایت تربیت و آماده سازی نیروی علمی، انسانی در استان آغاز می شود. در استان ما سابقه آموزش مدارس رسمی که ابتدا در مناطق گرمسیری استان (آرو، باشت) شروع شده و پس از آن در دهه دوم قرن چهاردهم ش، در سی سخت، یاسوج، سی سخت، لنده، چرام، گچساران و... فعالیت آموزشی و رسمی آغاز می گردد. با سقوط رضاشاه متأسفانه مدارس و درس و بحث برای مدتی متوقف گردید و همین عامل باعث ضایعه‌ای جبران ناپذیر بر آموزش و پرورش رسمی استان گردید.

در سالهای اولیه ۱۳۳۰ش، عوامل اثرگذاری باعث گسترش آموزش و پرورش رسمی می گردد از جمله تلاش افراد و عناصر فرهنگ دوست استان و نیز حضور وزیر وقت فرهنگ، شادروان دکتر محمود حسایی (۱۳۳۱ش)، در یاسوج و گزینش تعدادی معلم، تأسیس دانشسراهای عشایری و مقدماتی شیراز و بهبهان، جنگ گجستان (۱۳۴۲ش)، و تشکیل واحد مستقل سیاسی استان و تأسیس سپاه دانش کشور، اداره کل آموزش و پرورش مستقل و ایجاد نهادهای اداری آموزشی در مناطق استان و افتتاح

مدارس راهنمایی و دبیرستانها در مناطق مختلف استان و حرکت روبه گسترش آموزش و پرورش رسمی را تسریع کرد.

در دهه پنجاه شمسی، افزایش درآمد نفت و در نهایت پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ش، و توجه خاص دولت اسلامی به مناطق محروم، آموزش و پرورش رشد مضاعف و فزاینده ای پیدا کرد که آمار و ارقام تأسیس مدارس دولتی در استان نسبت به دوره های قبل از انقلاب قابل مقایسه نیست. حالا با توجه به موارد فوق سؤالاتی در ذهن ایجاد می گردد، که آموزش و پرورش رسمی از چه زمانی در استان آغاز شده است؟ عوامل مثبت و منفی تأثیر گذار در آموزش و پرورش رسمی چه بوده است؟ لذا با توجه به سؤالات فوق ضرورت دارد، **شناخت** و حوادث روزگار و تأثیر آن را بر آموزش رسمی تاریخ گذشته استان جستجو کرد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

یکی از اهداف تحقیق پیدا کردن و ریشه یابی موضوع تحقیق، که مراحل و تکامل تاریخ آموزش و پرورش رسمی استان را در بر می گیرد به همین جهت این پروژه تحقیقی، تلاش دارد که سابقه و تاریخچه آموزش و پرورش غیررسمی و رسمی (مکتبخانه و مدرسه) را از گذشته های دور تا کنون مورد بررسی و تشریح قرار دهد و از طریق جمع آوری اسناد شخصی و دولتی، پژوهشی روی منابع مکتوب موجود، مصاحبه ها، خاطرات، نوشته ها و نقل قولهای شفاهی به نحوی روشن و مستند، ریشه و ابعاد این مسأله را تعیین و مشخص نماید.

چنین پژوهشی می تواند، راهگشا و کمک بسیار مؤثری، برای محققان و پژوهش گران آموزش و پرورش در سطح استان و ملی می باشد، زیرا این تحقیق می تواند بسیاری از زنجیره عوامل تاریخی و اجتماعی گمشده را که باعث شکل گیری و پیشرفت و یا به تأخیر افتادن آموزش رسمی و ملامکتی در استان شده است، بررسی و ارائه نماید.

اهداف تحقیق

این تحقیق به این منظور که تبیین و مشخص نماید، از چه زمانی مراحل اولیه شکل‌گیری و گسترش آموزش رسمی (ملازمکتبی، مدرسه‌ای)، آغاز شده و مراحل بعدی را تا زمان حال طی کرده است و هدف از این پروژه تحقیق، گردآوری منابع و اسناد و مدارک دولتی، (سازمان آموزش و پرورش - برنامه و بودجه) و شخصی، و نیز تدوین آنها و همچنین عوامل تأثیر گذار و غیره می‌باشد و از این جهت اهداف مزبور قابل تقسیم به کلی و اختصاصی می‌باشد.

هدف کلی این تحقیق بررسی و تشریح زمان شکل‌گیری آموزش و پرورش رسمی که پیدایش آن در دهه اول قرن چهارده شمس (۱۳۰۵ش)، در آرو می‌باشد و پس از آن به تدریج در باشت، سی سخت، تل خسرو، بویراحمد، چرام، لنده، بهمشی و... گسترش پیدا کرد. با سقوط رضاشاه (۱۳۲۰ش)، مدارس استان تعطیل می‌گردد. از اواسط دهه ۱۳۲۰ش، دوباره مدارس به تدریج فعال می‌شوند، این روال رو به گسترش ادامه داشت، تا اینکه جنگ گجستان ۱۳۴۲ش، پیش آمد، بر اثر تأثیر این جنگ واحد مستقل سیاسی در استان شکل گرفت و به تبع آن اداره کل آموزش و پرورش تأسیس گردید، که به نوبه خود مثبت و سازنده واقع شد.

متغیرهای تحقیق

۱ - آموزش و پرورش رسمی: آموزشی است که تحت نظارت و حمایت همه جانبه دولت مرکزی همراه با برنامه های مدون آموزشی در مناطق مختلف به صورت رسمی تأسیس می‌شود.

۲ - آموزش و پرورش غیررسمی: منظور از این نوع آموزش آن است که به طور خودجوش و احساس نیاز به وسیله خود مردم افرادی را به عنوان معلمان فرزندان

خویش اختیار می کنند و در مقابل تدریس معلم، خود مردم مزد او را پرداخت می کردند، مثل ملامکتبی ها.

۳- تاریخ آموزش و پرورش نوین: منظور دوره ای است که مدارس دولتی در استان به طور رسمی آغاز شده و به تدریج گسترش یافته و با فراز و نشیب هایی همراه بوده است.

۴- عوامل تأثیر گذار سیاسی و اجتماعی: در ایجاد آموزش و پرورش رسمی در استان: ۱- مواد همگامی خوانین مناطق گرمسیر استان با دولت رضاشاه، ۲- تأسیس شهرک تل خسرو به عنوان مرکز حکومتی در بویراحمد، ۳- همچنین نقش چشمگیر افراد ملی، چون دکتر محمود حسایی و آقای محمد بهمن بیگی، و نیز افراد محلی متنفذ تأثیر بسزایی در گسترش آموزش و پرورش رسمی در استان داشته اند.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اول تحقیق: نظام حوزه ای و ملامکتبی در استان سابقه طولانی دارد.

فرضیه دوم تحقیق: نظام آموزش رسمی مدرسه ای، از دهه اول ۱۳۰۰ شمسی، در زمان حکومت رضاخان شکل گرفته است.

فرضیه سوم تحقیق: عوامل تأثیر گذار (حکومتی، دانشسراها، واحد مستقل سیاسی، شخصیت ها) نظام آموزش رسمی استان را از نظر کمی و کیفی مضاعف و متحول کرد.

فرضیه چهارم تحقیق: تأثیر انقلاب ۱۳۵۷ش، باعث رشد فزاینده نظام آموزش رسمی و عمومی در استان گردیده است.

ادبیات یا پیشینه تحقیق: بدیهی است که پیشینه تحقیقات در زمینه آموزش رسمی در سطح استان بسیار نادر و بلکه نایاب بوده است اما مواردی مانند کتاب عشایر مرکزی ایران (جوادصفی نژاد) و بویراحمد در گذرگاه تاریخ (قدرت اله اکبری) و

تاریخ اجتماعی کهگیلویه (یعقوب غفاری) و کتابهای آقای محمد بهمن بیگی و ... به طور بسته و گریخته، اشاراتی به موضوع مورد بحث داشته اند. اما به هر حال چند منبع در حال حاضر در این زمینه در دست می باشد که میتوان به موارد ذیل اشاره کرد که از همه مهمتر تحقیقات آقایان علی سهرابی و مسعود کشاورز از اولویت خاصی برخوردار است و همچنین منابع دیگر از جمله :

- ۱- خاطرات آموزشی میرزا ابوالحسن حسینی از معلمان دهه ۱۳۳۰ ش.
- ۲- بررسی روند آموزش و پرورش در شهر سی سخت، از بدو تأسیس تاکنون (دانش خویاری و شیروان رستمی) ضمن خدمت فرهنگیان ۱۳۷۶-۷۷
- ۳- بررسی سیر تحول آموزش ابتدایی در شهرستان کهگیلویه (رضا جواهر نسب) ضمن خدمت فرهنگیان ۱۳۷۸.
- ۴- تاریخ آموزش و پرورش در استان، جواد حیدری ۱۳۷۷ ش.
- ۵- آموزش و پرورش در عشایر ایران - علی سهرابی - ۱۳۷۳
- ۶- سیری در تاریخ آموزش و پرورش در استان کهگیلویه و بویراحمد، پایان نامه کارشناسی ارشد، مسعود کشاورز ۱۳۷۸ - ۱۳۷۷، تحقیقی مفصل بوده و زحمات زیادی را متحمل شده است.
- ۷- آمار آموزش و پرورش در سال های تحصیلی کشور
- ۸- خاطرات آموزشی، مصاحبه و ... از پیشکسوتان فرهنگی

روش تحقیق

به روش توصیفی تاریخی است.

ابزار جمع آوری اطلاعات: منابع مکتوب، اسناد و مدارک دولتی، شخصی، مصاحبه، خاطرات و...

جهت تبیین و روشن شدن هدف موضوع تحقیق، به پنج فصل تقسیم می گردد و در طول تحقیق تلاش گردید که پاسخ مناسبی به پرسش ها و فرضیات داده شود.

فصل اول: شامل مقدمه، آموزش در ایران باستان، نظام ملامکتبی و طریقه آموزشی و اهداف آن، آموزش و پرورش نوین در ایران، عوامل منفی تأثیرگذار بر آموزش و پرورش نوین در استان که شامل ساختار ایلی و زندگی کوچ نشینی، موقعیت جغرافیایی استان و ... را شرح می دهد.

در فصل دوم: ابتدا در مورد تأسیس مدارس ابتدایی در مناطق گرمسیری استان به دلیل همگامی خوانینش با دولت رضاشاه را مورد بررسی قرار می دهد، سپس در مورد تأسیس شهرک تل خسرو به دنبال جنگ معروف تنگ تامرادی ۱۳۰۹ش، و تبعید خوانین بویراحمد علیا و کشته شدن کی لهراسب، راه اندازی مدارس دولتی در بویراحمد علیا و استان را شرح می دهد که تعداد این مدارس تا سال ۱۳۲۰ش، ۱۰ تا می باشد، پس از سقوط رضاشاه مدارس به جزء گجستان و آرو تعطیل می شود که به تدریج دوباره راه اندازی می شوند و تا سال ۱۳۳۰ش، را این فصل در بر می گیرد.

در فصل سوم تحقیق: به عنوان عوامل تأثیرگذار در روند تسریع آموزش نوین می پردازد که شامل عواملی همچون سیاست بین المللی در دوران جنگ سرد (۱۳۷۰-۱۳۲۵)، و رویدادهای داخلی همچون مسافرت دکتر محمود حسابی، وزیر فرهنگ کابینه دکتر مصدق، به استان (۱۳۳۱ش)، تأسیس دانشسراهای مقدماتی بهبهان و عشایری شیراز به ریاست یک فرهیخته و دلسوز عشایری می پردازد.

در فصل چهارم تحقیق: مستقل شده استان از نظر سیاسی و اداری (۱۳۴۲ش)، به دنبال شکست ارتش شاه در جنگ معروف گجستان، ورود سپاهیان دانش به استان به دنبال انقلاب سفید رژیم شاه، افزایش درآمد نفت در اوایل دهه ۱۳۵۰ش و تأسیس اداره کل آموزش و پرورش استان در پی مستقل شدن استان از نظر سیاسی و اداری و ...

که هر کدام به نوبه خودش دارای اثر مثبت بر روند گسترش آموزش نوین در استان می باشد که به شرح آن می پردازیم.

در فصل پنجم تحقیق: به تأثیر مثبت پیروزی انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ش، و توجه خاص دولت اسلامی به مناطق محروم می پردازد، در این دوران، آموزش و پرورش رشد مضاعف و فزاینده ای پیدا کرد که قابل مقایسه با دوران قبل از انقلاب نیست.

www.ketab.ir